

НАСТАВНО-УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ

ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Париска 16

11000 Београд

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Косанчићев венац 29

11000 Београд

**ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ
УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА И ПИСАНОГ РАДА „ЦРТЕЖ,
ИКОНА, ФОТОГРАФИЈА – САПОСТОЈАЊЕ, Дијалог у
галеријској поставци“**

кандидаткиње мр Магдалине Миладиновић

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „**ЦРТЕЖ, ИКОНА, ФОТОГРАФИЈА – САПОСТОЈАЊЕ, Дијалог у галеријској поставци**“ кандидаткиње мр Магдалине Миладиновић именована на седници Наставно-уметничког већа ФЛУ у Београду радила је у саставу:

др ум Драгана Станаћев Пуача, ванредни професор ФЛУ у Београду

др ум Милица Црнобрња Вукадиновић, доценткиња Факултета примењених уметности у Београду

др ум Тодор Митровић, редовни професор Академије Српске православне цркве за уметности и конзервацију

др ум Светлана Волиц, доценткиња ФЛУ

и др ум Милета Продановић, редовни професор ФЛУ (ментор)

и донела је следећи закључак:

Биографија кандидата

Магдалина (Јелена) Миладиновић је рођена 1975. године у Београду. Дипломирала је сликарство 1999. године на Факултету ликовних уметности у Београду у класи Чедомира Васића где је и магистрирала 2003. године код истог професора.

На групним изложбама учествује од 1999. године – учествовала је на 4. бијеналу цртежа и мале пластике у Београду, УП Цвјета Зузорић. У њене групне наступе такође спадају: 2000. - Галерија ФЛУ, Београд, групна изложба студената „Библиотека чуда“ (приказано и у УП Цвјета Зузорић и у неколико градова у Србији, 2001. - 42. Октобарски салон, Београд, 2002. – УП Цвјета Зузорић, Београд, изложба нових чланова УЛУС-а, Кућа Ћуре Јакшића, Београд, групна изложба икона „Православље и уметност“, Умјетничка галерија БиХ, Сарајево, Интимност, групна изложба (у оквиру 18. Међународног фестивала Сарајевска зима), Галерија савремене уметности, Панчево, „Интимност“...

Самостално је излагала слике и цртеже 2003.године у Ликовној галерији КЦБ у Београду.

Од 2003. године живи и ради у манастиру Градац код Рашке. Поље њеног истраживања је претежно у оквиру црквене уметности (иконопис, зидно-монументално сликарство), а последњих година делује и на пољу фотографије. Учествовала је на више групних изложби икона, а као део сестринства манастира Градац и на неколико самосталних изложби икона и радова изведених савременим медијима. У те изложбе спадају: 2006. - All Hallows by the Tower, London, UK, *Balkan icons exhibition Richness and Diversity*, Hallgrimskirkja, Reykjavik, Iceland, *Balkan icons exhibition Richness and Diversity*, 2007. - Галерија УЛУС, Београд, мултимедијална изложба сестринства манастира Градац „Кинонија“, Галерија Центра за културу Градац, Рашка, мултимедијална изложба сестринства манастира Градац „Кинонија“, 2008. - Галерија Прогрес, Београд, групна изложба икона *Икона у 21. веку*, 2009.г. - Галерија Прогрес, Београд, групна изложба икона *Свети Апостол Павле*, 2010. - Галерија Дипломатског клуба, Београд, изложба икона сестринства манастира Градац и Нова Павлица, 2011. - Галерија Прогрес, Београд, изложба икона сестринства манастира Градац.

Пројекте монументалног сакралног сликарства изводила је у коауторству са сестрама манастира Градац и то су:

2002 – 2003. - рад на осликовању трпезарије манастира Крка, Хрватска

2007.- рад на осликовању иконостаса за цркву Светог Илије, Јошаничка Бања

2007 – 2015. - рад на фрескопису у цркви апостола Павла Петропавловог манастира код Требиња, Република Српска

2007. - рад на фрескопису у цркви Успења Пресвете Богородице, Шибеник, Хрватска

2008.- рад на осликовању тријумфалног лука у Саборном храму у Требињу, Република Српска

2014 – 2016. - рад на осликовању иконостаса у храму Светог Саве, Канбера, Аустралија

2016. - рад на осликовању иконостаса за дворску капелу владичанског двора Епархије славонске, Пакрац, Хрватска

Анализа рада

Докторски уметнички пројекат Магдалине Јелене Миладиновић састоји се из два сегмента, изложбе приређене у Галерији Факултета ликовних уметности у Београду и писаног рада.

Поставку „Фотографија и цртеж“ у Галерији ФЛУ (август 2018. године) чинили су обимни циклуси цртежа изведених на папиру и низ фотографија/принтова, као и серија радова у којима су визуелни корелати звука (изговорених речи) који су такође дати као одштампани отисци екрана. Све те радове обједињује веома важан концептуални основ, а то је потреба да се препозна и у први план у раду изнесе *духовност*. Важан део тезе представља и одређење – шта се под тим заиста широким појмом подразумева. Иако у наслову рада фигурира појам иконе, као специфичне слике источне, православне Цркве – иконе су присутне само у тексту и то као тема дубинских анализа и као репродукција радова кандидаткиње и других древних и савремених иконописаца. Као што Умберто Еко у својим чувеним „Коментарима уз *Име руже*“, наводи да је у роману *Три мускетара* Александра Диме Оца заправо реч о четвртом, тако су и у раду Магдалине Миладиновић иконе присутне *виртуелно* – увек ту али *неизложене*. Изложени су заправо радови који теже да другачијим ликовним средствима постигну онај ефекат *духовне пуноће* који поседују иконе и утолико је тај *ДИЈАЛОГ* који је полазиште рада уистину донео резултат: радови Магдалине Миладиновић су медитативне студије у којима сензитивни поглед може препознати утицај сакралне слике иако на њима нема никакве дословности.

Текстуалном делу пројекта – дисертацији – посебну перспективу даје животно искуство Магдалине Миладиновић: она је, наиме, по завршетку магистарских студија на Факултету ликовних уметности свој егзистенцијални простор заменила монашком средином, отишавши у манастир Градац у којим је већ постојала заједница посвећена уметности, конкретније иконопису.

Уводни одељак даје контекст истраживања и он је дат у некој врсти ненаметљивог интроспективног тона: наведени су оквири у којима се кретало интересовање Магдалине Миладиновић у уметности, увек повезано са тежњом према Апсолуту, увек настало у дијалогу са Богом. Текст се затим наставља кратким освртом на појам и историјат монаштва. Тај одељак је нека врста теоријског увода у наредни део који је посвећен односу монаштва и уметности где се као „компаративна линија“ уводи разматрање монаштва и односа према Апсолуту у далекоисточним традицијама. Оно што кандидаткиња издваја као посебно важно за њен рад у области визуелних уметности јесте мисао о трансценденталном карактеру празнине. Она закључује да „... постоји заједничка тачка у

којој се преклапају уметност којом се бавим и религијска духовна искуства, конкретно православно исихастичко и медитативно зен искуство. Та тачка је улазак у себе и испражњење од сувишног, спољног или унутрашњег – сусрет са собом.“ У целини текста названој „О духовном“ важно место има расправа о сенкама – тема светлости и сенке јесте једно од важних поља истраживања Магдалине Миладиновић, нарочито у медију фотографије. Текстуални део истражује тај визуелни феномен *видљивог а нематеријалног* са теоријског становишта али и из перспективе њене уметничке праксе.

Друга велика целина у раду Магдалине Миладиновић носи назив „О ликовном“. Иза овог једноставног наслова стоји низ анализа визуелних градивних елемената који спадају у најважније у кандидаткињиним радовима. Почињући од линије, која се анализира како у оквирима цртежа, тако и на њеним фотографијама које спадају у новије циклусе, преко површине, структуре (материје слике), облика, боје, до категорије контраста/супротности и њеног уобичајеног рада у серијама. Тај приступ, успостављен у њеном раду још на завршним годинама редовних студија уноси и димензију темпоралности и пригушене наративности у остварења присутна на изложби. Већ на први поглед јасно је да основну енергију радовима у оквирима докторског уметничког пројекта даје „понављање са (минималним) разликама“ – то се подједнако односи на цртеже и на фотографије.

Трећу целину писаног рада Магдалине Миладиновић чини разматрање медија, то јест поглавља „О иконама“ и „О фотографији“. Расправа о светим сликама православне цркве у случају овог рада не подразумева детаљан историски преглед који је, на различитим местима и на различите начине исписан и мање или више добро познат. Напротив, Магдалина Миладиновић о иконама говори из сопственог искуства и као аутор и као неко ко везује своју духовну праксу за те слике које су у извесном смислу више од слика. Она улази у расправу о месту и статусу иконе данас, у време велике и често неконтролисане верске обнове у последњим деценијама прошлог века и након почетка новог миленијума. Попут многих уметника које срце и вера воде ка иконопису она осећа да се, као аутор који живи у двадесет првом веку, налази у магнетном пољу двоструког неразумевања: са једне стране иконопис одбацују кустоси и проучаваоци савремене уметности са нетачним и брзоплетим објашњењем да је иконопис репетитиван, да у њему нема иновације и да самим тим он не спада у домен савремене уметничке праксе, док са друге стране

конзервативни кругови у Цркви попреко гледају на сваку врсту уношења инвенције у праксу иконописања.

Коначно, одељак „О фотографији“ дотиче саму срж истраживања Магдалине Миладиновић у оквирима овог докторског уметничког пројекта: прве фотографије из циклуса који ће се касније развити и разгранати настале су у манастиру Градац током зиме 2012. То су серије снимака у којима се растиње, грање, пробија кроз високе наносе снега: на готово савршен начин ове фотографије обједињују елементе битне за дотадашњи рад Магдалине Миладиновић – ту су линије, сложени сплетови, сенке бачене на хомогену и нетакнуту површину снега. По речима кандидаткиње ти фотографски радови „...носе атмосферу тишине интимног простора и скоро молитвено искуство мира.“

У завршном одељку који даје дескрипцију саме поставке анализирају се и радови који чине даљи искорак у уметничкој пракси Магдалине Миладиновић – то су одштампани дијаграми гласовних модулација забележени на направи која је постала свеприсутна – мобилном телефону као наследнику магнетофона. Визуелно узбудљиви ти дијаграми виртуелно садрже речи и конструкције од посебних интимних значења за кандидаткињу и настају у тренуцима поновног егзистенцијалног преиспитивања.

Критички осврт референата

Писани део рада Магдалине Миладиновић представља добро организован и теоријски утемељен интроспективни поглед на сопствено стваралаштво. Употребљена је разноврсна литература како из области теологије (о. Јован Мајендорф, Св. Јован Лествичник, Павле Флоренски, Атанасије Јевтић...), тако и из теорије визуелних уметности и њене историје (Робин Кормак, Ханс Белтинг, Рудолф Арнхајм, Ђанђорђо Пасквалото, Виктор Бичков, Вилхем Ворингер, Пол Арден ...) и нарочито фотографије (Ролан Барт, Валтер Бењамин, Сузан Зонтаг, Ешли Ла Гранц...).

Магдалина Миладиновић користи ову литературу да би пре свега себи али и другима осветлила и теоријски подупрла пут у уметности који је у вишегодишњој уметничкој пракси интуитивно трасирала. Циљ докторског уметничког пројекта јесте достизање високог степена саморазумевања и, на другој страни, способност теоријске артикулације сложеног уметничког пројекта. Тоном који је присан, непрентециозан и изнад свега непрекидно запитан Магдалина Миладиновић осветљава оно што је у средишту њене поетике, а то је етичко-теолошка димензија уметности. Тај аспект уметности је виђен као један од начина комуникације са Апсолутом и тежња ка савршенству. У паралелном постојању неколико различитих језика у уметности Магдалине Миладиновић та духовна димензија недвосмислено се доживљава као константа и чинилац обједињења тих различитих линија.

Оцена резултата - закључак са образложењем уметничког доприноса рада

Пројекат кандидаткиње Магдалине Миладиновић отелотворен у изложби и писаном делу рада под насловом „ЦРТЕЖ, ИКОНА, ФОТОГРАФИЈА – САПОСТОЈАЊЕ, дијалог у галеријској поставци“ је комплексан ликовни захват настајао у дугој перспективи времена, у неколико по природи различитих медија – цртежу, фотографији и коначно у радовима који укључују звук / глас. Зато, али не само зато он је вишеслојан и богат значењима. Посебну вредност текста чини одлично одмерен тон којим доминира субјективност и искреност које се ни у једном тренутку не спуштају испод високог теоријског нивоа.

Рад Магдалине Миладиновић отвара многобројне проблеме и нуди подстицајну платформу за даља истраживања у пољу које види уметност као један од начина интимне комуникације са Апсолутом.

Имајући у виду садржајно и прецизно образложење теме као и настанка уметничког дела у писаном раду, комисија сматра да је кандидаткиња Магдалина Миладиновић успешно реализовала и представила јавности свој уметнички пројекат и предлаже Наставно-

уметничком Факултета ликовних уметности да усвоји овај извештај и достави га Сенату Универзитета уметности како би се могао одредити датум одбране.

др ум Драгана Станаћев Пуача, ванредни професор ФЛУ у Београду

др ум Тодор Митровић, редовни професор Академије Српске православне цркве за уметности и конзервацију

др ум Милица Црнобрња Вукадиновић, доцент Факултета примењених уметности у Београду

др ум Светлана Волиц, доцент ФЛУ

др ум Милета Продановић, ред. проф ФЛУу Београду, ментор
